Lietas arhīva Nr. KA03-0155-22
ECLI:LV:LAAT:2022:1124.13190000821.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rēzeknē **2022.gada 24.novembrī**

Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija šādā sastāvā :
tiesnesis-referents J.Vasiļkovskis,
tiesneši D.Skudra un A.Strauts,
rakstveida procesā apelācijas kārtībā izskatīja krimināllietu /pers. A/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā par Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, sakarā ar Dienvidlatgales prokuratūras prokurores Aijas Zaltānes apelācijas protestu par Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumu atzīts, ka /pers. A/ izdarīja preču, kas pakļautas muitošanai, ievešanu Latvijas Republikas teritorijā, apejot muitas kontroli, personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās, ievērojamā apmērā šādos apstākļos:

/datums/aptuveni pulksten 21.47 /pers. B/, /pers. C/, /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ ar automašīnu /TL marka/ ar reģistrācijas numuru /Numurs/, kuru vadīja /pers. B/, nolūkā veikt nelikumīgu cigarešu pārvietošanu no Baltkrievijas Republikas Latvijas Republikas muitas teritorijā un nogādāt cigaretes pirmstiesas izmeklēšanā nenoskaidrotā vietā /pilsētas nosaukums/, ieradās pie Baltkrievijas – Latvijas robežas, /Nosaukums/ciemā, /Nosaukums/pagastā, /Nosaukums/novadā, īstenodami noziedzīgo nodomu, personu grupā, savstarpēji vienojoties, /pers. B/, /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ devās pie Baltkrievijas un Latvijas robežas robežzīmes Nr./numurs/, /Nosaukums/pagastā, /Nosaukums/novadā, un pārņēma no pirmstiesas izmeklēšanā nenoskaidrotām personām no Baltkrievijas teritorijas pasniegtās kastes ar cigaretēm. Savukārt /pers. C/ palika netālu no cigarešu pārvietošanas vietas, /Nosaukums/ciema apkaimē, lai nepieciešamības gadījumā ar rācijas starpniecību brīdinātu /pers. B/ un pārējos par iespējamo Valsts robežsardzes ierašanos cigarešu pārvietošanas apkaimē.

No Baltkrievijas Republikas pārvietotās cigaretes /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ ar speciāli pielāgotām siksnām pārnesa aptuveni 250 metrus pa Latvijas muitas teritoriju, līdz tos aizturēja Valsts robežsardzes darbinieki.

/pers. B/, /pers. C/, /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās pārnesa no Baltkrievijas Republikas Latvijas Republikas muitas teritorijā cigaretes /Nosaukums A/ kopskaitā 120000 gabalus, kuru kopējā preces vērtība (noteikta atbilstoši tirgus cenām) ir 19770,85 *euro* – sastāda ievērojamu apmēru. Saskaņā ar likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.[1]panta pirmajā daļā noteikto, atbildība par Krimināllikuma 190.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts ievērojamā apmērā, iestājas, ja noziedzīgā nodarījuma priekšmeta kopējā vērtība nodarījuma izdarīšanas brīdī nav mazāka par desmit Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu.

Ar kontrabandas preču ievešanu valstij nodarīts zaudējums nenomaksāto nodokļu veidā (muitas nodoklis, akcīzes nodoklis, pievienotās vērtības nodoklis) 18250,21 *euro* apmērā, sakarā ar ko par cietušo atzīta Latvijas Republika.

Tādas /pers. A/ darbības pirmās instances tiesa kvalificēja atbilstoši Krimināllikuma 190.panta otrajai daļai.

[2] Ar Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar sabiedrisko darbu uz 160 (viens simts sešdesmit) stundām.

Soda termiņā saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto daļu ieskaitīts /pers. A/ aizturēšanas laiks no /datums/pulksten 23.55 līdz /datums/pulksten 11.00 (viena diena), kas atbilst 8 (astoņām) sabiedriskā darba stundām. Soda izpildāmā daļa noteikta – sabiedriskais darbs uz 152 (viens simts piecdesmit divām) stundām.

Drošības līdzekļi – aizliegums izbraukt no valsts un dzīvesvietas maiņas paziņošana – līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai atstāts negrozīts.

[3] Dienvidlatgales prokuratūras virsprokurora vietniece Aija Zaltāne iesniedza apelācijas protestu, lūdzot atcelt Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumu daļā par Valsts ieņēmumu dienesta pieteiktās kompensācijas piedziņu un taisīt šajā daļā jaunu spriedumu.

Apelācijas protestā prokurore Aija Zaltāne norāda, ka 2019.gada 22.februārī Daugavpils tiesai tika nodota krimināllieta Nr. 11824003018 /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/, /pers. A/ un /pers. F/ apsūdzībā par Krimināllikuma 190. panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu.

2021.gada 27.septembrī Daugavpils tiesa pieņēma lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu, ar kuru kriminālprocess Nr.11824003018 tika sadalīts, izdalot no tā kriminālprocesu /pers. A/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 190.panta otrās daļas jaunajā kriminālprocesā Nr.13190000821.

2021.gada 2.decembrī Daugavpils tiesa taisīja spriedumu kriminālprocesā Nr.11824003018, ar kuru kaitējuma kompensācija 18250,21 *euro* valsts labā tika piedzīta solidāri no noziedzīgā nodarījuma līdzizdarītājiem – /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/. Spriedums stājies spēkā 2021.gada 14.decembrī.

Pie tam 2022.gada 27.jūnijā Daugavpils tiesa atzina par vainīgu un sodīja /pers. A/ noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā atkārtoti piedzenot no /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/, /pers. F/, ka arī no /pers. A/ solidāri valsts labā Valsts ieņēmumu dienesta pieteikto kompensāciju 18250,21 *euro*.

Prokurore apelācijas protestā atsaucas uz Kriminālprocesa likuma 350.panta pirmo un otro daļu, ka kompensācija ir naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu ir radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu. Kompensācija ir krimināltiesisko attiecību noregulējuma elements, ko apsūdzētais samaksā brīvprātīgi vai uz tiesas nolēmuma pamata vai prokurora priekšraksta par sodu pamata.

Prokurore uzsver, ka pirmās instances tiesas spriedumā krimināllietā Nr.13190000821 Valsts ieņēmumu dienesta pieteiktās kompensācijas piedziņai norādīts: „Krimināllietā ir pierādīts, ka /pers. A/ izdarīja šo noziedzīgo nodarījumu kopā ar /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/. Saskaņā ar Civillikuma 1675.pantu vairākas personas, kas kopīgi izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, atbild solidāri par zaudējumu, kas ar to nodarīts. Tādējādi solidāra atbildība apsūdzētajam /pers. A/ kopā ar notiesātajiem /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/ noteikta likumā."

Prokurores ieskatā lemjot jautājumu par kaitējuma kompensācijas piedziņu no vairākiem apsūdzētajiem, kuri kopīgi izdarījuši noziedzīgu

nodarījumu, piemērojams Civillikuma 1675.pantā noteiktais, ka vairākas personas, kas kopīgi izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, atbild solidāri par zaudējumu, kas ar to nodarīts. Tomēr konkrētajā krimināllietā pirmās instances tiesa, piedzenot no /pers. A/ valsts labā Valsts ieņēmumu dienesta pieteikto kompensāciju 18250,21 *euro* solidāri ar personām, kuras par šī noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu notiesātas citā kriminālprocesā, pārkāpa šo personu tiesības uz aizstāvību.

Latvijas Republikas Senāta Krimināllietu departamenta 2016.gada 21.novembra lēmumā lietā SKK-713/2016 norādīts – ja persona tiek atzīta par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, ko viņa ir izdarījusi kopā ar notiesātajiem citā kriminālprocesā, tad no viņas tiek piedzīts mantisks zaudējums un jautājums par visu personu solidāru atbildību izlemjams Kriminālprocesa likuma 651.panta kārtībā.

Apelācijas protestā norādīts, ka krimināltiesisko attiecību taisnīgs noregulējums ir panākams, piedzenot kaitējuma kompensāciju no /pers. A/, bet jautājums par visu notiesāto solidāro atbildību izlemjams Kriminālprocesa likuma 651.panta kārtībā.

Prokurore uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedumu daļā par kompensācijas piedziņu nevar atzīt par pamatotu Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas izpratnē. Pirmās instances tiesa, izskatot lietu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 350.panta pirmās un otrās daļas, 511.panta otrās daļas, 528.panta pirmās daļas 9.punkta pārkāpumu, kas atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas noveda pie nelikumīga nolēmuma daļā (lietas 3.sējuma 28.lapa).

[4] Apelācijas protesta izskatīšanai /pers. A/ norīkotais aizstāvis zvērināts advokāts Valērijs Petrovskis iesniedzis rakstveida viedokli.

Aizstāvis rakstveida viedoklī norāda, ka, izvērtējot tiesas spriedumā izvērtētos noziedzīgā nodarījuma apstākļus un civiltiesisko jautājumu risinājumu spriedumā, apelācijas protesta motivāciju, pastāv pamats Dienvidlatgales prokuratūras virsprokurora vietnieces apelācijas protesta apmierināšanai.

Pamatojumā aizstāvis atsaucas uz to Civillikuma 1675.pantu un Latvijas Republikas Senāta Krimināllietu departamenta 2016.gada 21.novembra lēmumu lietā SKK-713/2016, norādot, ka Daugavpils tiesa spriedumā nosakot solidāro piedziņu no personām, kuras par šī noziedzīga nodarījuma izdarīšanu notiesātas citā kriminālprocesā, pārkāpa šo personu tiesības uz aizstāvību. Taču apsūdzētā /pers. A/ tiesības aizstāvis neuzskata par pārkāptām, jo, lai nodrošinātu sprieduma izpildi daļā par kaitējuma kompensācijas piedziņu, būs jālūdz tiesai lemt jautājumu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 651.panta noteiktajam un visām notiesātajām personām šajā noziedzīgajā nodarījumā, būs pienākums nest solidāru atbildību par nodarīto kaitējumu valstij.

Šī iemesla dēļ /pers. A/ aizstāvis Valērijs Petrovskis 2022.gada 14.jūljā Dienvidlatgales prokuratūras virsprokurora vietnieces iesniegto apelācijas protestu krimināprocesā Nr.13190000821 uzskata par pamatotu un lūdz to apmierināt (lietas 3.sējuma 43.-44.lapa).

[5] Kriminālprocesa likuma 559.panta piektās daļas 2.punkta kārtībā noraidījums tiesas sastāvam vai atsevišķam tiesnesim nav pieteikts, kā arī procesa dalībnieki neiebilda pret lietas izskatīšanu rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Kriminālprocesa 559.panta ceturtās daļas 2.[1]punkts noteic, ka lietu var iztiesāt rakstveida procesā, ja apelācijas sūdzībā vai protestā ir izteikts lūgums tikai par kaitējuma kompensāciju un ja prokurors vai persona, kuras intereses un tiesības sūdzība vai protests aizskar, pret to neiebilst.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 561.[1]pantā noteikto, izskatot apelācijas sūdzības un protestu rakstveida procesā, lietu izskata pēc lietā esošajiem materiāliem, ievērojot apelācijas instances tiesas kompetenci.

Savukārt, Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmā daļa paredz, ka tiesas izmeklēšana apelācijas instances tiesā notiek sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros, kurus nedrīkst pārsniegt, izņemot gadījumus, kad apelācijas instances tiesai rodas šaubas par pirmās instances tiesas konstatēto apsūdzētā vainu vai atbildību pastiprinošiem apstākļiem.

Pēc lietas materiālu pārbaudes apelācijas instances tiesai nerodas šaubas par apsūdzētā /pers. A/ vainīgumu Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un par viņa darbību juridiskās kvalifikācijas pareizību.

Krimināllikuma vai Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, kas katrā ziņā izraisa pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanu un lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai, apelācijas instances tiesa izskatāmajā lietā nekonstatē. Tāpēc, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmās daļas nosacījumiem, apelācijas instances tiesa iztiesā lietu prokurores A.Zaltānes apelācijas protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros, t.i., tikai daļā par kompensācijas piedziņu.

[7] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 561.[1]panta pirmo daļu, rakstveida procesā izskatot prokurores Aijas Zaltānes apelācijas protestu un ņemot vērā aizstāvja V.Petrovska rakstveida viedokli, izvērtējot tajos minētos argumentus, apelācijas instances tiesa atzīst, ka prokurores apelācijas protests par Valsts ieņēmumu dienesta pieteiktās kompensācijas piedziņu ir pamatots un apmierināms šādu iemeslu dēļ.

No lietas materiāliem Latgales apgabaltiesa konstatē, ka 2018.gada 10.augustā uzsākts kriminālprocess nr.11824003018, kurā apsūdzēti /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/, /pers. A/ un /pers. F/ par Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Lieta 2019.gada 22.februārī nodota Daugavpils tiesai (lietas 1.sējuma 222.-224.lapa)

Daugavpils tiesa 2021.gada 27.septembrī pieņēmusi lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu, ar kuru kriminālprocess Nr.11824003018 tika sadalīts, izdalot no tā kriminālprocesu /pers. A/ apsūdzībā par Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu jaunajā kriminālprocesā Nr.13190000821 (lietas 1.sējuma 1.-1.a lapa).

Ar Daugavpils tiesas 2021.gada 2.decembra spriedumu krimināllietā Nr.11824003018 valsts labā piedzīta kompensācija 18250,21 *euro* apmērā solidāri no /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/ (lietas 3.sējuma 4.-10.lapa). Spriedums stājies spēkā 2021.gada 14.decembrī.

Pie tam Daugavpils tiesa arī 2022.gada 27.jūnija spriedumā krimināllietā nr.13190000821, kura izskatīta /pers. A/ apsūdzība par Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, noteikusi kaitējuma kompensācijas 18250,21 *euro* solidāru piedziņu no /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/ (lietas 3.sējuma 18.-21.lapa).

Pirmās instances tiesa pareizi atzinusi, ka krimināllietā ir pierādīts, ka /pers. A/ izdarīja Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu kopā ar /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/. Kā arī to, ka saskaņā ar Civillikuma 1675.pantu vairākas personas, kas kopīgi izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, atbild solidāri par zaudējumu, kas ar to nodarīts. Tādējādi solidāra atbildība apsūdzētajam /pers. A/ kopā ar notiesātajiem /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/ noteikta likumā.

Atbilstoši Civillikuma 1635.panta pirmajai daļai katrs tiesību aizskārums, proti, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums, dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 350.panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka kompensācija ir naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu. Kompensācija ir krimināltiesisko attiecību noregulējuma elements, ko apsūdzētais samaksā brīvprātīgi vai uz tiesas nolēmuma vai prokurora priekšraksta par sodu pamata.

Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumā lemjot par kaitējuma kompensācijas solidāru piedziņu nav ņemts vērā jau iepriekš judikatūrā nodibinātais - ja persona tiek atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, ko viņa ir izdarījusi kopā ar notiesātajiem citā kriminālprocesā, tad no viņas tiek piedzīts mantisks zaudējums un jautājums par visu personu solidāru atbildību izlemjams Kriminālprocesa likuma 651.panta kārtībā

(*sk. Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2016.gada 21.novembra lēmumu lietā SKK-713/2016 un 2015.gada 9.aprīļa lēmuma lietā SKK-24/2015*). Kriminālprocesa likuma 651.pants nosaka ar nolēmumu izpildi saistīto jautājumu izlemšanas kārtību.

Apelācijas instances tiesa piekrīt prokurores apelācijas protestā un /pers. A/ aizstāvja rakstveida viedoklī norādītajam, ka pirmās instances tiesa kļūdaini noteikusi solidāru piedziņu šīs krimināllietas ietvaros, piedzenot Valsts ieņēmuma dienesta pieteikto kaitējuma kompensāciju 18250,21 *euro* ne tikai no /pers. A/, kura apsūdzībā šī lieta tiek skatīta, bet atkārtoti arī no notiesātajiem /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/, kuriem jau ar Daugavpils tiesas 2021.gada 2.septembra spriedumu lietā nr.11824003018 noteikta solidāra kaitējuma kompensācijas piedziņa.

Apelācijas instances tiesa uzskata, ka nav pieļaujama lēmuma par kaitējuma kompensācijas solidāru piedziņu pieņemšana šīs krimināllietas ietvaros no personām /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/, jo šīs personas jau ir notiesātas ar Daugavpils tiesas 2021.gada 2.septembra spriedumu, kurā arī jau ir lemts jautājums par kaitējuma kompensācijas piedziņu no notiesātajiem. Krimināllieta ir skatāma un lēmumi pieņemami tikai prokurora uzrādītās apsūdzības ietvaros konkrētajā lietā, to nepaplašinot un neradot nelabvēlīgas sekas un tiesību aizskārumu citām personām, kuras notiesātas cita kriminālprocesa ietvaros.

Latgales apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesa nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 1.pantā noteikto, ka Kriminālprocesa likuma mērķis ir noteikt tādu kriminālprocesa kārtību, kas nodrošina efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē. Pie tam atbilstoši Kriminālprocesa likuma 511.panta otrajai daļai spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Latgales apgabaltiesa uzskata Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumu daļā par kaitējuma kompensācijas solidāro piedziņu no personām, kuras notiesātas citā kriminālprocesā, par nepamatotu un netaisnīgu. Tāpēc Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedums daļā par Valsts Ieņēmumu dienesta pieteiktās kompensācijas solidāro piedziņu valsts labā ir atceļams un atceltajā daļā taisāms jauns spriedums.

[8] Apsūdzētajam /pers. A/ pirmstiesas kriminālprocesā piemēroti drošības līdzekļi – aizliegums izbraukt no valsts un dzīvesvietas maiņas paziņošana. Apelācijas instances tiesa piemērotos drošības līdzekļus atstāj spēkā līdz spriedums stāsies likumīgā spēkā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563.panta 1.[1] daļas 4.punktu un 564.pantu, Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

atcelt Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumu daļā par Valsts Ieņēmumu dienesta pieteiktās kompensācijas 18250,21 euro apmērā solidāro piedziņu valsts labā no /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. E/, /pers. D/ un /pers. F/.

Taisot atceltajā daļā jaunu spriedumu, piedzīt no /pers. A/ valsts labā Valsts Ieņēmumu dienesta pieteikto kaitējuma kompensāciju 18250,21 *euro* (astoņpadsmit tūkstoši divi simti piecdesmit *euro* 21 cents) apmērā.

Pārējā daļā Daugavpils tiesas 2022.gada 27.jūnija spriedumu atstāt negrozītu.

Pilns apelācijas instances tiesas spriedums būs pieejams 2022.gada 9.decembrī.

Spriedumu var pārsūdzēt vai noprotestēt 10 dienu laikā no sprieduma pieejamības Latgales apgabaltiesas kancelejā Augstākajā tiesā par kasācijas iemesliem, kas paredzēti Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā, sūdzību vai protestu iesniedzot Latgales apgabaltiesā.

Tiesnesis-referents J.Vasiļkovskis

Tiesneši D.Skudra

A.Strauts